

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

IX. Quæ sit potentia nutritiua, & augmentatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

perfectiorem, quod non contingeret nisi haberet animal tria hæc principalia membra. Atque in sensu huius conclusionis verum habet opinio prima in numero primo asserens hæc membra simul generari, Galenus verò, & Hippocrates iuxta alias conclusiones procedunt.

8. *Ad Arist.* Aristoteles denique falsum fundamentum posuit, solum cor esse membrum principale. Ad illius verò rationem respondetur, influentiam cordis esse quidem necessariam ad perfectam operationem animalis perfecti, quam tamen non habet donec perfectam animam obtineat, hepar verò dum sola imperfecta anima informatur, actione cordis non indiget, neque eget pulsui, cum animam sensitivam non habeat, neque item eget calore cordis, cum habeat sufficientem, & iuuetur à calore matris, ac seminis, quod adhuc durat. Simili ratione cor dum habet imperfectam animam, habet etiam imperfectum tactum à cerebro non dependentem: Forte autem quis dicat in generatione animalium perfectorum non postulari organizationem cerebri ad introductionem animæ, cum non transcendat gradum sensitivum, ideoque poterit in corde introduci. Respondetur in illo gradu esse perfectam, proindeque indigere perfecta organizatione, quæ sine cerebro non consistit.

Quorundam
eiusmodi ex-
plicatur.

CAPVT IX.

Quæ sit potentia nutritiua, & augmentatiua.

1. *Potentia anima vegetatiua quot vulgo numeretur.* Post obiectionem, & actiones, dicendum sequitur de potentijs vegetatiuæ animæ, quæ tres distinguuntur, nempe nutritiua, generatiua, & augmentatiua, cuius diuisionem rationem S. Thomas reddit suprà, quia viuens indiget principio, vt producat: productum verò necesse est, vt perfectum itatum quantitatis acquirat, ac demum, vt in acquisito conferuetur. Ad primum autem generatiua potentia dirigitur, ad secundum augmentatiua, ad tertium nutritiua. De prima ergo videamus, quam illa sit. Quia in resunt variae sententiæ, quidam autem virtutem nutritiuam esse qualitatem ab anima distinctam realiter, & vocant calorem naturalem re, & specie distinctum ab elementari. Alij verò calorem esse eiusdem speciei, sed hi solo loquendi modo inter se differunt, conueniunt siquidem quod in vegetabilibus præter quatuor primas qualitates ponant aliam quæ potentia nutritiua dicatur, atque si calor naturalis vocetur vel elementaris est accidens commune: ergo sententiæ est Themist. 2. de Anima, cap. 18. Philopon. ibid. fol. 49. col. 1. & Alexander, Albertus item tract. 2. cap. 10. à quibus si roges, quisnam sit proprius actus huius potentie: respondent esse dirigere calorem naturalem ad actum nutritionis.

Discutitur
prima pars
tituli, qua-
nam sit nu-
tritiua.
Opinio 1.

2. *Arguitur pro eadem primo.* Hanc opinionem infirmat Aristoteles secundo de generatione animalium, cap. 4. vbi inquit incrementum provenire à facultate, seu virtute animæ, vtendo calore tanquam instrumento, & in 2. de Anima, textu 41. & 50. ait animam vegetatiuam vt duplici instrumento ad suas actiones, quod dicti authores exponunt de potentia nutritiua, & calore. Ratione probatur primò, nam potentia nutritiua est propria passio animæ, sed calor mixtorum vel elementaris est accidens commune: ergo distinguuntur. Et confirmatur. Nam potentia nutritiua diuersorum speciei, est diuersæ speciei, calor autem est eiusdem speciei in omnibus: ergo distinguuntur. Secundo arguitur. Anima est eleuator forma, quam forma elementaris: ergo debet vt eleuatori instrumento ad suam actionem, nam instrumentum debet proportionari principali agenti: ergo præter calorem communem, in-

Arguitur
secundo.

diget anima alia potentia. Tertiò arguitur. Nam calor elementaris intenditur, & remittitur: potentia autem nutritiua minimè, est enim potentia ab anima fluens, & inuariabilis, permanens cum ipsa: ergo, &c. Quartò hoc videtur commune alijs potentijs animæ, vt supponant primas qualitates, non vero includant. Nam visus indiget humiditate cum diaphaneitate ad suum actum, tactus etiam prærequirit certum temperamentum primarum qualitatum: ergo similiter de nutritiua potentia sentiendum. Secunda opinio asserit actionem nutritiuam fieri à solo calore naturali, qui licet eiusdem speciei sit cum elementari, vnius tamen animæ, vt instrumentum in virtute illius, potest attingere introductionem illius in materia, nulla alia qualitate concurrente, & hanc sententiam videntur sequi Thomistæ.

Pro resolutione est aduertendum, actionem nutriendi essentialiter consistere in perfecta assimilatione elementi ad substantiam aliti vitaliter facta, qui modus in eo est vt conuersio fiat per applicationem, distributionemque alimenti ad omnes partes viuientis cum reiectione superflui. Vnde triplex genus actionum videtur in nutritione concurrere. Primum est earum actionum, quæ remotè concurrunt, vt tractio, & retentio alimenti, expulsioque excrementorum. Secundum est earum actionum, quæ proximè accedunt, & disponunt ipsam materiam ad introductionem anime. Tertium est actio ipsa inductiua animæ in materiam cibi, in qua planè consistit substantialis nutritio.

Hoc supposito sit prima conclusio. Virtus à qua procedit actio inductiua animæ in materiam cibi, non est aliquod accidens, sed ipsamet anima viuientis, quod nutritur, atque in viuientibus quæ acquirunt partem nouam formæ, pars ea educitur de materia cibi immediate ab anima aliti: in viuientibus verò vbi noua non acquiritur forma, veluti in homine, ipsamet anima vim habet viuendi se materiæ dispositæ, & sibi applicatæ abique alio agente extrinseco. Hæc est sententia Durandi citati in cap. 1. huius libri, & patet ex dictis à nobis 2. Physicorum, quia accidens non potest attingere productionem substantiæ, nisi dispositiue tantum. Dices. In substantia chyli inducitur forma substantialis, & non anima, à qua ergo virtute inducitur: idemque argumentum esto de sanguine. Respondetur animam habere virtutem inducendi formas imperfectiores, quæ via quædam sunt ad perfectiorem. Dices vltius. In viuientibus in quibus acquiritur pars formæ, si contingat partem acquisitam esse perfectiorem præexistentibus, (veluti si pars, à qua infirmata est membrum nobilius, denup per nutritionem accedat ad partem, quæ præinformabatur minus nobile) à qua, quæso, virtute inducitur noua illa pars formæ: Respondetur id fortè nunquam contingere, sed partem, quæ actione sua efficit aliam, semper esse perfectiorem, quod si fortè aliquando ideueniat, tunc introductio formæ in illam partem esse non poterit absque iuuamine alicuius causæ vniuersalis, perfectioremque virtutem habentis.

Secunda conclusio. Virtus disponens materiam cibi est temperamentum primarum qualitatum, & non qualitas aliqua ab illis distincta. Oppositum huius conclusionis videtur intendere prima opinio, esse tamen videtur ex sententia Aristotelis 2. de partibus animalium, capite primo, & Galeni libello, de differentia morborum asserentium viuientia exercere actiones suas medijs temperamentis. Ratione arguitur primò. Nam in rebus naturalibus temperamentum conferuans formam in materia, est virtus ad disponendam aliam

SVARE Z
de Angelis, op
re 6. dicitur, et
anima.

TOM TOM
II III

D.V. 2

materiam ad introductionem similis formæ: ergo idem erit in nutritione, quæ in aggeneratione quadam, & assimilatione substantiali consistit: neque adeo aliquid inusitatum innatura ponendum est sine necessitate. Antecedens patet inductione. Nam ignis ad generandum ignem non disponit materiam, nisi proprijs dispositionibus, nempe calore, & siccitate, idemque est in alijs elementis, & in mixtis etiam: vinum enim non conuertitur aquam nisi medio virtuali calore. Et ratio vniuersalis est, quia ad conuersionem vnius substantiæ in aliam, ideo requiritur alteratio, vt disponatur materia, non potest autem melius disponi, quam per easdem dispositiones agentis: ergo hæc sufficiunt, omnia verò alia superflua sunt. Explicatur. Nam in osse, v.g. est forma, & materia, ac tale temperamentum qualitatum, ex quo resultat certa densitas, durities, &c. ergo si os alteret medullam, & simili temperamento illam disponat, resultabit eadem densitas, & durities, aggenabiturque pars osis: id ergo sufficit, ac proinde superflua sunt potentiæ alia.

6. *Probatur 2.* Secundo arguitur. Nam diuersæ partes viuientis diuersam generant substantiam, vt hepar sanguinem, ventriculus chylum, &c. ergo vel illa diuersitas provenit ex ratione potentiæ nutritiæ, vel ratione diuersorum temperamentorum. Si primum, sequitur in singulis membris heterogeneis esse ponendam diuersam potentiam nutritiuam, quod etsi concedant Viguerius in institutionibus theologicis cap. 1. Ferrar. 2. contra gentes, cap. 73. Apollinaris 2. de Anima, art. 2. q. 9. absurdum tamen est, ac sine necessitate dictum: debet ergo cõcedi secundum, quod est verissimum: nulla ergo alia ratione caro adgenerat partem carnis, & os partem osis, quia habent diuersum temperamentum, diuersimodeque disponunt materiam sibi applicatam. Et confirmatur experientia. Nam vnaquæque pars generat partem sibi similem: ergo id accidit, quia introducit in illa similes dispositiones: ergo per eas fit dispositiue nutritio, & non per aliam qualitatem.

7. *Probatur 3.* Tertiò arguitur. Nam vel illa potentia nutritiua aliquid immediatè operatur circa nutrimentum, vel nihil. Primum dici non potest, quia vel erit aliqua potentia sibi similis, vel aliqua primum qualitatum, vel est ipsa formæ substantialis inductio. Nihil istorum potest dici probabiliter: nam potentia vitalis non est actiua sibi similis: atque si esset, id certè faceret post conuersionem alimenti, ac adeo illa potentia non concurreret ad productionem. Iam ad efficiendas primas qualitates necessariae non sunt alia prater ipsas primas. Ad formam denique substantialem vel nò potest attingere per se accidentalis potentia: vel si potest, nulla alia est, quam quæ materiam disponit. Si verò detur secundum, nempe illam potentiam nihil immediatè efficere, sed vti solum calore, vt instrumento, illumque dirigere, quod prima opinio videbatur asserere, id facile improbat, quia potentia tribuit substantiæ, vt operetur, potentiæ verò ipsi non tribuitur alia potentia, vt inductione patet, & ratione, quia alias esset processus in infinitum. Nam qua ratione vna potentia vteretur alia, eadem ratione illa potentia postularer aliam ac praterea modus ille, quo potentia nutritiua dirigeret calorem, eòve vteretur, intelligibilis non est, & superflua, nam qui quid fingatur non potest calor nisi calefacere, neque ratione illius directionis potentia vnuquam periret, quod per se ipsa non posset.

8. *Ex his sequitur tertia conclusio.* Calor viuientis dispositiue tantum efficit digestionem, & decoctionem, vnde eiusdem speciei est cum elementari. Prima pars constat ex dictis, quia accidens

tantum dispositiue attingit ad generationem substantiæ. Secunda verò pars suadet. Nam viuientis calor ipsemet est, ex quo conficitur temperamentum mixti, sed talis calor elementaris est: ergo, &c. Confirmatur. Nam superfluum est multiplicare species calorum absque necessitate. Et hæc sanè est sententia Aristotelis 2. de Anima, textu 41. asserentis ignem esse concausam nutritionis, nimirum eius virtutem, & textu 50. ait calidum operari decoctionem, neque vnquam distinxit Aristoteles duplex calidum, idemque habet de sensu, & sensibili, c. 4. de iuuentute, & senectute cap. 4. colligitur etiam ex 2. de partibus animalium cap. 6. & 7. vbi legitur calorem esse facultatem qua anima exercet hanc actionem, quod repetit etiam lib. 3. cap. 6. & 9. item citato loco de iuuentute, & senectute expressè docet decoctionem neque sine anima, neque sine caliditate esse, *calore enim, ait, concoquunt omnia.* Idem colligitur ex D. Thoma 1. parte quæst. 78. art. 2. dicente animam vegetatiuam esse imperfectiorè alijs, quod suam actionem exerceat media qualitate elementari. Idem tradit q. 10. de veritate, art. 1. ad 2. & q. de Auium. art. 13. & 1. de Anima, lectione 14. & lib. 2. de cõtione 3. in princ.

9. *Sed contra.* Nam Aristoteles 2. de generatione animalium, cap. 3. ait animalis calorem nequignè esse, neque ab igne originem ducere, & D. Thom. 1. partem os, part. quæst. 18. art. 1. ad tertium, vult calorem elementarem esse instrumentum virtutis nutritiue, seu caloris naturalis. Confirmatur. Nam calor animalis est viuificus, generat, ac nutrit carnem, ossa, & nervos, &c. elementaris verò non habet eiusmodi virtutem, quin potius de se destructiuus est viuientis. Propter hæc multi distinguunt duplicem calorem, calidum, & elementarem, calidumque aiunt esse viuificum, communicatumque viuientibus, ac distingui specie ab elementari. Ita Fernellius 4. Physiolog. cap. 1. Nyph. 1. Meteor. c. 3. Marcellus in suo lib. 2. de Anima c. 3. & alij: Ferrar. verò 2. contra gentes, c. 73. tres distinguit calores essentialiter diuersos, calidum, & elementarem, & vitalem.

10. *Sed immeritò hi calores multiplicantur, cum accidentaliter solum distinguantur, vt notauit* *Reclius Cai.* Caiet. optimè dicta quæst. 118. & latius Argenterius *retanus Ara.* lib. 1. de somno & vigilia, cap. 5. estque sententia D. *genterius* Thoma ad textum 41. libri 2. de Anima. Alexandri *Alii.* & Aegydi ibid. Albert. lib. 2. de anima. lib. tract. 2. c. 4. Bonauentura in 2. dist. 17. quæst. 2. Auerrois 7. colliget. c. 2. Saxonia lib. 2. de Anima, q. 5. Marfilij ibid. q. 4. Achilini lib. 2. de elementis, dub. 10. & aliorum. Ratio autem est, quia effectus horum calorum primarius, & proprius id est, nepe calefacere, neque calor aliquis viuificat modo alio, quam calefaciendo, & disponendo. Differentia verò est, quæ elementaris dicitur secundum se spectatus, ac sine villo temperamento. Vnde quantum est de se corrumpit, & disponit ad ignem, calor verò naturalis, seu vitalis est attemperatus secundum certum gradum, in quo intrinsecè consequitur rationem animæ, ac distingui solet contra igneam: de hoc ergo dicitur ab Aristotele, quod non ducat originem ab igne, quia non fit actione ignis, sed ab intrinsecò consequitur animam: huic autem calori vitali aliquando additur ab extrinsecò calor cibi, vel alius medicamenti ad decoctionem facilius exequendam, sicque dicitur tunc vitalis calor iuuari ab elementari, eoque vti ad actionem suam: non verò quod in animali ab intrinsecò sint duo calores: atque ita est interpretandus D. Thom. dicta q. 118. prima partis, & colligitur interpretatio ex eodem in 2. d. 19. q. 2. art. 3. vbi ait, in animali dari calorem naturalem, per quem exercet opera vitalia, & addit

& addit non quod calor hic non sit quaedam qualitas mixta, ratione cuius ignis dicatur mixtum animatum componere, sed propterea dicitur non elementaris, quia non est desumptus ab igne, sed ab anima ipsa: quod etiam ipsa experientia confirmant. Nam hic noster calor naturalis intenditur à calore elementari, & remittitur à frigiditate etiam elementari: sunt ergo eiusdem rationis. Hinc intelligitur, quo modo calor viuificet, nempe dispositiue in quantum complet temperamentum requisitum ad introductionem animae viuentis. Quomodo item dicatur producere aurum, vel argentum. Eodem verò modo calor Solis dicitur viuificans, quia cum sol sit causa vniuersalis, sua actione iuuat, & complet sapet temperamentum viuentis: concludamus ergo diuisionem illam caloris esse accidentalem, ac membra solum distinguere per respectus ad diuersas causas efficientes, vel ad diuersos effectus secundarios, sicque erit interpretandus Commentator de substantia orbis, cap. 2. & 12. Metaph. commento 18 ubi hos calores etiam distinguit.

Resolutio
contra priores
auctores.

11.
4. Assertio,
cui resistunt
medici plerique.

Ex quibus statuitur quarta conclusio. Non solum calor viuentis, sed etiam qualitates aliae complentes temperamentum, seu complexiones illius, concurrunt dispositiue ad nutritionem. Huic conclusioni contradicunt multi ex medicis, asserentes solum calorem, nulla alia qualitate prima concurrente, efficere nutritionem, & specialiter de frigiditate aiunt, quod per se nihil efficiat, sed per accidentem tantum, temperando scilicet calorem. Nam si daretur (inquit) calor temperatus sine frigiditate, idem efficeret. Ita quoque Albertus 2. de Anima, tract. 2. cap. 8. Auer. 4. Meteororū, & 2. de partibus animalium, cap. de cerebro, Zimara theoremate 72. Valles. lib. 5. controuers. cap. 11. ex Galeno lib. 3. de causis symptomatum, cap. 3. & Auicenna. 1. de prima primi, doctrina 6. cap. 3. qui autem frigiditatem non deseruiunt ad operationes vitales, quin potius illas impedire. Vnde experientia constat frigus stupefacere, vt in paralyti, priuare animam motu, & sensu. Confirmatur, inquit Valles, nam crescente calore non statim impeditur nutritio, maximè verò crescente frigore, quod signum est, calorem per se efficere nutritionem, frigus verò non item: temperat ergo solummodo. Vnde quando nimium est, plus iusto temperat, ideoque impedit: huc accedit communis vox Philosophorum dicentem calorem efficere concoctionem, nullam autem mentionem faciunt aliarum qualitatem, sic Aristoteles vniuersam concoctionem calore fieri scribit 3. Meteororum, cap. 9. & lib. 4. cap. 2. & lib. 4. de partibus, cap. 3. & lib. 4. de generatione animalium, cap. 1. Galen. quoque lib. 2. de naturalibus facultatibus ait concoctionem, & nutritionem, & omnem succi generationem esse ab innato calido, idem habet lib. 1. Aphorismorum, cap. 15. & libro 5. capite 22. & libro. 2. ad Glauconem.

12.
Sustinetur,
Ex probatur
praecedens
assertio.
Primo.

Nihilominus tamen conclusio posita videtur verissima, & illam confirmant omnia adducta pro secunda conclusione, nam id, quo viuens disponit alimentum, non est solus calor, sed totum temperamentum, quod probatur, quia cum ex materia cibi debeat fieri pars carnis, vel ossis omnino similis praexistenti, necessario debet habere temperamentum eiusdem rationis: huiusmodi autem temperamentum neque in solo calore consistit, neque ab illo solo fieri potest: ergo debet fieri à toto temperamento praexistentis carnis, vel ossis: ergo totum illud denuo factum concurrat dispositiue ad nutritionem. Secundo per nutritionem debent membra componi cum eadem organizatione carnis, vel ossis & c. huiusmodi autem organizatio non prouenit ex solo calo-

Secundo.

re, sed etiam ex alijs qualitibus primis, & saepe ex illis praecipue, vt dicitur ossis ex siccitate, & frigiditate: ergo requiritur actio aliarum qualitatum, praeter calorem. Tercio qualitates aliae sunt actiuae naturaliter: ergo simul agent cum calore: quid enim obstat? Quarto alimentum, quod conuertitur in substantiam aliam, cum eius sit pars, maiorem fortiter frigiditatem, quam haberet antea: ergo frigiditas fuit operata in conuersione talis alimenti. Atque haec est sententia Aristotelis 1. de generatione animalium, cap. 4. dicente incrementum prouenire à virtute animae, vtendo caliditate, ac frigiditate, vt instrumento.

Argumenta in contrarium facile soluntur. Nam frigus, & calor, & aliae qualitates deseruiunt operationibus viuentis, si sint in debito temperamento: in excessu verò impediunt, & corrumpunt, vt Aristoteles docet loco proxime citato: quia tamen calor magis est secundum naturam animalis, quam frigiditas, ideo huius immoderatus excessus magis nocet, ac magis impedit concoctionem, cum magis condenset, & minus agat. Nimis etiam calor, si adsit, impedit concoctionem, & saepe etiam succum conuenientem dissoluit. Ad communem vocem responderetur esse desumptum à principali qualitate, non verò à totali, & integra: sic enim dicimus, & ignem calore agere, eo quod actio siccitatis minor sit multo quam caloris: sic ergo in proposito actio frigiditatis est minima, ac saepe nulla, si forte habeant maiorem frigiditatem alimentum, quam sit necessaria nonnullis animantis partibus: respectu tamen earum partium, in quibus praedominatur frigus, certe frigiditas conducit plurimum ad periciendam nutritionem. Ex dictis intelligitur maximè, & facile quomodo ex eodem cibo generetur calor, os, neruus, & c. ab eadem nutritiua virtute: ratio enim est, quia temperamenta talium partium sunt diuersa: nam vna quaeque agit ad sui nutritionem per proprium sibi temperamentum: facit ergo sibi simile. Porro quaedam sunt membra destinata à natura ad praeparandum cibum omnibus membris, vt hepar, & ventriculus: haec ergo in prima decoctione non faciunt substantias omnino sibi similes, quia temperamentum non prouenit ad omnimodam similitudinem, attamen faciunt substantias valde similes propter propinquitatem temperamentum.

Quinta conclusio. Virtus attractiua, & retentiu expulsiuaque excrementorum potentia est realiter distincta ab anima, & à qualitibus primis, in se tamen vna videtur realiter. Prima pars probatur ex diuersitate agendi, attrahere enim alimentum & illud disponere, actiones sunt omnino diuersae ab actionibus primarum qualitatum: ergo & potentiae. Item in magnete virtus ad trahendum ferrum non est forma substantialis, nec temperamentum primarium, vt ostendimus in fine librorum de generatione, sed est specialis qualitas, idemque est in similibus alijs: ergo idem erit in viuentem dicendum de hac virtute attrahendi alimentum. Tandem qualitates primae, quod sunt in animali, non ideo recipiunt nouam virtutem, & actionem: ergo temperamentum primarium qualitatum tantum potest agere simile temperamentum: ergo ad actiones alterius rationis, vt attrahere, retinere, & c. necessaria est noua virtus. Quod verò haec sit vna tantum, probatur. Nam illa tria se mutuo consequuntur, retentio enim est postquam terminus attractionis: eadem autem est virtus causans motum, & terminum: tunc vterius, retinere conueniens, expellereque disconueniens, habent inter se magnam vicinitatem: ergo ad haec sufficit eadem virtus, quae retinendo vnum expellat aliud.

Nonnulli quidem has omnes potentias volunt esse

SVARE Z
de Anceclis, op
re 6. d. etum, et
anima.

TOM TOM

II III

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

D. V. 2.

esse distinctas, vt Vigerius, & Apollinaris ^{supra}, &
ex medicis nonnulli: Alij esse ipsum calorem natu-
ralem, vt Fernelius lib. 5. Physiologiae, cap. 4. quod
tamen diximus videtur probabilius: ac forte pri-
ma opinio pollet ad hunc sensum explicari, nempe
quod præter temperamentum disponens mate-
riam cibi necessaria sit specialis virtus animæ ve-
getantis, quæ distribuat alimentum, trahendo ad
singulas partes, ibique retinendo, & expellendo
superflua: quo quidem modo dici posset eam po-
tentiam dirigere moderatiorē actionem caloris
naturalis: at tamen quidquid sit de sensu opinan-
tium, quod à nobis expressum est verum videtur:
oportet tamen addere virtutem attractionis di-
uersitatis rationis apparere in membris diuersis, di-
uersitateque magnam in huiusmodi actionibus
præferentibus, hic in hepate specialis virtus ap-
paret ad trahendum chylum in renibus, alia di-
stincta ad trahendum serum, & in liene similiter,
&c. sicut in diuersis herbis diuersa est virtus iuxta
diuersitatem tractionis, & actionum.

16
Iam ad argumenta prima opinionis. Ad primum locum Aristotelis patet expositio ex dictis: vel forte eo loco per facultatem animæ intelligit Philosophus principalem illius virtutem. Ad secundum locum respondetur Aristotelem per nutrimentum intellexisse instrumentum separatum: calorem vero coniunctum, vt exponit Themistius, Simplicius, Commentator, & alij. Ad primam rationem dicto potentiam nutrimentum, si fumatur pro virtute alimulatrice esse ipsam animam realiter: si pro virtute trahente alimentum, esse passionem animæ a calore distinctam: si pro virtute disponente, ipsum esse temperamentum viuientis, quod in diuersis viuentibus est diuersum. Ad secundum iam tribuimus animæ virtutem quandam perfectiorem, ac temperamentum ipsum perfectius est, neque est opus alia virtute, quia nutriendi actio inter vitales infima est. Ac tertium potius nutritiua virtus remittitur, atque intenditur ad intentionem, & remissionem caloris, vt experientia docet. Ad quartum exempla sunt falsa, nam sensorium sensus non est instrumentum effectiue concurrens cum sensu ad actionem, sed subiectum est potentie, quod oportet comode dispositum esse: dicitur autem organum, quod sit instrumentum animalis, non vero potentia.

17
*trahit: iam
 parit fecun-
 dationem.*
Primo.
 Ex his colligitur quid dicendum sit de potentia
 augmentatiua, cum enim nutritio, & auctio ead-
 em actio sint, eadem etiam erit potentia. Primo,
 quia qua virtute alimentum conuertitur in sub-
 stantiam aliti, eadem acquiritur quantitas illius,
 que si lit maior, quam deperdit, dicitur augmen-
 tatio. Secundò, quantitas nò producitur nisi cum
 substantia: eadem ergo virtus est acquiritiua sub-
 stantiæ, & quantitatís. Tertiò virtus productiua
 quantitatís non est alia quantitas: est ergo eadem
 virtus, quæ producit substantiam. Antecedens
 certum videtur apud omnes, qui profecto nullam
 physicam actionem quantitati tribuunt. Conse-
 quentia verò inde suaderetur, quia quidquid aliud
 assignetur, posterius est augmentatiõis, ac proin-
 de principium illius esse non poterit. Confirma-
 tur etiam exemplo ignis, nam eadem virtus nu-
 tritur, & augetur suo modo. Atque hæc est senten-
 tia Aristotelis l. de generat. cap. v. ubi ait nutritio-
 nem, & auctiõnem esse eandem actionem, & alibi
 sæpe, sicut calori naturali tribuit nutritiõnem, &
 augmentatiõnem, vnde cap. 4. de sensu, & sensibi-
 li ait calidum augmentare. Idem repetit 3. de par-
 tibus, cap. 6. confentit Philoponus 2. de Anima,
 fol. 49. col. 3. Themistius c. 17. Durandus in l. dist. 3.
 p. 2. quæstiõis 2. art. 1. oppositum quidem insinuat
 Albertus 2. de Anima, tract. 2. cap. 9. & tenet apud
 Venerus, & Thienensis textu q. Iaudunus q.

13. Apollinar. quest. 9. Iuellus quest. 18. Sed fortasse putarunt in auctoribus actionem nutritiam, & augmentatiam esse distinctas omnino, ac minime subordinatas, quod cum falsum sit, constat eandem virtutem ad eas ordine suo exercendas sufficere, cum vulgare sit in philosophia actionem vel effectum primum, & secundarium, virtutes distinctas non arguere.

Oppones tamen. Si potentia augmentatiua ipse est calor naturalis : ergo quando calor ille durauerit , ac viguerit , tandiu durabit augmentum : consequens verò falsum est. Nam pueritia tempus est augmenti, teste Galeno , & Auicenna , non autem iuuentus , & tamen non minus viget calor in iuuentute , quàm in pueritia. Respondetur ex Alberto supra cap. 6. dicimus esse , in pueritia enim membra sunt mollia , quod necessarium est , vt alimentum possit per illa discurrere , omniaque augere : at in iuuentute iam membra duriora sunt propter maiorem exsiccationem , & hinc est , quòd pueri plus , quàm dimidium suæ quantitatis circa septimum annum obtineant , postmodum verò procedit augmentum vsque ad vigesimum primum remissius communiter loquendo : post vigesimum primum verò non fit augmentum secundum longitudinem , quòd ossa multo duriora sint , procedit tamen secundum latitudinem crescente & pinguescente carne , quæ mollior est. Vnde colligi potest ratio , quare plus alij , quàm alij crescant stante equali calore naturali , nam quidam exiguam habent humiditatem , multam verò siccitatem , ideoque à principio ossa habent duriora , quæ difficilius dilatari valent.

Quærat fortasse aliquis, an potentia augmen-
tatiua, & nutritiua taliter formaliter distinguun-
tur. Respondemus negatiue proprie loquendo.
Habent ergo se, vt eadem potentia existens in di-
uersis statibus, sicut etiam accretio ipsa, & nutri-
tio formaliter non distinguuntur, sed per diuersos
respectus. Vt gebris augmentatiua possit asserri
manente nutritiua. Sed non rectè, vt plurimum
enim vigor illius potentie flaccescit, eadem qua-
dam entitatem suam permanente.

CAPVT X.

Quid sit potentia generativa, & an sit à nutritiva distincta.

In hac quaestione quidam sine distinctione opinantur huiusmodi potentiam esse qualitatem quandam realiter distinctam a potentia nutritiua; & ab alijs, quam videntur sequi expostores de Anima, textu 42. Alij vero credunt esse eandem cum nutritiua, quod insinuat ibidem Aegidius, & aperte tenet Valles. lib. 2. controuersiarum, cap. 17. Sed in hac parte oportet vti distinctione, vt notat Albert. tract. 2. cap. 7. Nam in generatione viuientis due interueniunt actiones, prima est formatiua seminis ex materia sanguinis. Secunda est formatiua membrorum viuientis generandi: scilicet actio generandi membra viuientis ex materia seminis, in ipso autem semine due substantiae includuntur distinctae habentes formas, nempe substantia materialis, & crassa, & substantia spiritus in illa plantati: vnde in prima actione includuntur due productiua talium substantiarum, quibus omnibus actionibus attribui debet aliqua virtus. Quare triplex insurgit quaestio, prima, an virtus formatiua seminis, quantum ad partem materialem, & crassam, sit eadem cum virtute, qua generans se alit? Secunda, quae sit virtus formatiua dicti spiritus inclusi in semine? Tertia, quae virtus subiectetur postea in semine ipso, per quam possit corpus organicum effici.

Dico

Venet. 68
alii admer-
fant: s. rest-
cinnam.

18.
Obiectio cōtra paulo
ante resolu^{ti}
1a.

*Responsio ex
Albert.*

*Varietas in
accrescendo
tum in eodē,
tum in di-
uersis, unde.*

19
Nutritiva
& augmen-
tativa nec
formaliter
distingun-
tur.

1.
Prima opi-
nio quorūdam
expositorum
Aristot.
Secunda.

Notario ex
Alberto pro
resolutione.

Triplex hic
modanda
uastio.
Prima.
Secunda.
Tertia